

Llindar

Natxo SOROLLA

Societat Catalana de Sociolingüística

Ja fa més de cinquanta anys que el VIIIè Congrés Mundial de Sociologia de Toronto va acollir una sessió sobre sociolingüística catalana, la qual comptà, fins i tot, amb Joshua A. Fishman i amb Charles A. Ferguson entre els oients. I cal no obviar que era en un congrés de sociologia. Temps més tard, les comunicacions es publicarien en el primer número de la revista TREBALLS DE SOCIOLINGÜÍSTICA CATALANA (TSC) (Grup Català de Sociolingüística, 1977). TSC va ser dirigida per Francesc Vallverdú des de l'inici fins al 2003, moment en què Emili Boix en va assumir la direcció (Vallverdú i Canes, 1990 i 2011; Vallverdú, 2022).

I aquest anuari de la Societat Catalana de Sociolingüística (SOCS) de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) ha continuat publicant-se fins al número 35, que teniu a les mans o que podeu visualitzar a la pantalla. Amb aquest número inicio la meua etapa com a director de TSC. I vull agrair a la SOCS que haja confiat en mi per a dirigir la revista. Davant la història i la solidesa de la publicació, tinc la sensació d'haver de batallar amb un repte molt gran. Un repte que, evidentment, no afronto sol. Ha estat un goig compartir el camí amb Emili Boix, de qui he après a tractar amb més benevolència tot allò que ens envolta. En l'aparell tècnic de la revista hi ha molt bones vibracions amb el treball de Víctor Bargiela, que ja ha demostrat sobradament tenir la iniciativa i el saber acadèmic suficients perquè el dia a dia de la revista siga molt còmode de portar. I Maria Sabaté-Dalmau continua amb el seu excel·lent paper en la coordinació de les ressenyes. Amb ells dos al Comitè de Redacció, ens ocupem de la quotidianitat de la revista.

Amb Víctor Bargiela i Maria Sabaté-Dalmau, i també amb Maria del Mar Vanrell i amb Avel·lí Flors, hem intentat renovar l'equip de la revista. El Comitè Editorial ha ampliat les seues funcions per a donar suport d'una manera més activa al procés de revisió externa dels articles, amb una intenció clara de comptar amb investigadors actius, procedents d'una àmplia diversitat de disciplines i de territoris, que contribueixen a la tria dels revisors externs. Finalment, el Comitè Científic també renova la seua composició amb una àmplia cartera d'investigadors reconeguts en el camp, que contribueixen a establir les línies mestres de la publicació, així com a promoure la revista, tant en l'àmbit local com en l'internacional. En general, en la composició de tot l'equip

hem volgut simplificar-ne el funcionament, però també, potenciar la seua aportació a la revista, de manera que hem estat especialment sensibles a la diversitat territorial i de perspectives i a la composició per gènere. A les primeres pàgines d'aquest volum i a la pàgina web podeu consultar l'equip de persones que ajudaran a construir TSC els propers anys.

I, m'heu de disculpar, però he d'explicar una mica de la meua vida, perquè sense el context no s'entén el sentit de l'*acció*. Com a estudiant de sociologia de la Franja, TSC sempre va ser-hi present. És una revista de consulta propera, en la qual publicaven els professors de les assignatures de lliure elecció que em van permetre conèixer la sociolingüística, i és l'espai on hi ha la primera referència al meu suport a la recerca. Tinc el record del primer número que abandonava les tapes de color verd militar i les substituïa per una fotografia d'un bar «moderníssim» amb llums de neó. Recordo la centralitat que per a mi, i per a la sociolingüística, va tenir el número especial dedicat a les enquestes d'usos lingüístics. Anys més tard, des de la Xarxa CRUSCAT, vaig començar a donar suport tècnic des de la monografia que feia el diagnòstic de les subdisciplines de la sociolingüística catalana (TSC, 21), i que ha acabat convertint-se en una publicació amb vocació internacionalitzadora (Pradilla Cardona, 2022).

També recordo les primeres reunions amb tècnics de l'IEC, prenent nota dels deures perquè la revista fora indexada: ha de complir la periodicitat i ha de tenir resums en anglès, revisió cega, avaluació d'experts, etc., etc., etc.! I, en paral·lel, els processos d'acreditació dels investigadors estaven situant la bibliometria al nucli de l'avaluació de la recerca: «has publicat?, en quin quartil?». Al cap d'uns anys, intentant saber la posició que correspon a TSC en l'àmbit internacional, ens deien que no teníem dret a saber-ho, perquè TSC necessitava «more English-language content» per a ser indexada. *Descobríem* els desajustos etnocèntrics, subjectius i mancats de rigor en la bibliometria que ens avalua (Sabaté-Dalmau i Sorolla, 2025). Però, mentrestant, publicar en revistes indexades continua sent l'objectiu últim de qualsevol investigador, especialment, els més jòvens.

És bastant probable que el meu recorregut a TSC i al món acadèmic haja bastit les dinàmiques que considero necessàries per a impulsar la publicació. Cal continuar garantint la qualitat dels articles, la publicació en obert, una visió àmplia de la sociolingüística que aplegue la lingüística, la sociologia, l'economia, la demografia, el dret, la filosofia, la psicologia, l'antropologia, les ciències de la computació... També cal impulsar, reforçar i ampliar la cartera de revisors externs, si bé som molt conscients de l'esforç que els demanem cada vegada que hi contactem.

Però, sens dubte, el repte més important és potenciar la difusió dels articles publicats a TSC. Pretenem millorar-ne el posicionament i l'impacte internacional, tant per les citacions que reben com per les que generen. I és molt important mantenir el paper de la llengua catalana com a eina de recerca acadèmica, lluny del procés d'homogeneïtzació, i vetllar per l'impacte social de la recerca. Tanmateix, el més complex d'aquesta tasca és una batalla que fa temps que TSC va obrir: la seua indexació a les principals bases de dades internacionals. La sociolingüística quebequesa, i la francofonia en general, es refereixen a la *découvrabilité*, i denuncien que els algorismes dels

cercadors o les grans plataformes de continguts amaguen allò que no es publica en la llengua hipercentral, la qual cosa fa que molts recursos queden ocults als seus consumidors potencials pels filtres etnocèntrics. Actualment TSC ha assolit fites importants en la descobribilitat i ha aconseguit ser indexada per JCR (ESCI-WoS) i FECYT. L'objectiu és que el català tinga en TSC un espai acadèmic de confort i que continue vehiculant part de la recerca, i que publicar en català no siga penalitzat per les agències d'avaluació. Però això és necessari sobretot per justícia i per transparència, perquè la recerca ha de tenir impacte en la societat que la finança, amb una recerca internacionalitzada i propera. I aquí hi tenim un paper molt important l'equip editorial, els autors, els lectors i les institucions. Com alguns diuen, les citacions bibliogràfiques són la moneda de canvi entre els acadèmics. Per tant, cal que redefinim el mercat i que recapitalitzem la recerca que ens és útil.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- GRUP CATALÀ DE SOCIOLINGÜÍSTICA (1977). *Treballs de Sociolingüística Catalana: (1974-1976): Ponències al VIIIè Congrés Mundial de Sociologia (Toronto)* [en línia], núm. 1. <<https://revistes.iec.cat/index.php/TSC/issue/view/880/showToc>> [Consulta: 29 gener 2025].
- PRADILLA CARDONA, M. À. (ed.) (2022). *Catalan Sociolinguistics: State of the art and future challenges*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. ISBN: 978-90-272-5691-1.
- SABATÉ-DALMAU, M.; SOROLLA, N. (2025). «Problematising academic journals' evaluation systems: A case-study approach to sociolinguistics databases indexing for medium-sized languages. A: SOLER, J.; KAUFHOLD, K. (ed.). *Language and the knowledge economy: Multilingual scholarly publishing in Europe*. Nova York; Londres: Routledge.
- VALLVERDÚ, F. (2022). «Chapter 2. History of the group GCS/ASOLC/SOCS». A: PRADILLA CARDONA, M. À. (ed.). *Catalan Sociolinguistics: State of the art and future challenges* [en línia]. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, p. 15-27. <<https://doi.org/10.1075/ivitra.32.02val>>.
- VALLVERDÚ I CANES, F. (1990). «Presentació de *Treballs de Sociolingüística Catalana*». *Treballs de Sociolingüística Catalana* [en línia], núm. 8, p. 19-20. <<https://revistes.iec.cat/index.php/TSC/article/view/49154.001>> [Consulta: 29 gener 2025].
- (2011). «Història del collectiu GCS/ASOLC/SOCS». *Treballs de Sociolingüística Catalana* [en línia], núm. 21, p. 193-204. <<https://doi.org/10.2436/20.2504.01/36>>.